

Előfizetési árak:
 Egész évre - 4 kor.
 Félévre - 2 "
 Negyedévre - 1 "
 Egyes szám ára 10 fillér

A Nyilttér sora 20 fillér.

Megjelen
 minden vasárnap.

Kéziratokat nem adunk
 vissza.

BÉKÉSI UJSÁG

TÁRSADALMI, SZPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Szerkesztőség:

Békés, II. ker. 168. sz.,
 hova a lap szellemi
 részét illető minden
 közlemény küldendő.

Kiadóhivatal:

Papp József urná
 Békésen (II., 253. sz.),
 hova az előfizetések,
 hirdetések és a lap szét-
 küldésére vonatkozó fel-
 szállások intézendők

Felelős szerkesztő SÉLLEI PÉTER

Segédszerkesztő P. FARKAS GYULA

Husvét.

Zengve, csattogva száll diadalmi ének, keresztyén szivekből, keresztyén ajkáról — a husvét reggelén — az Egek Urának milljó csillagokkal kirakott trónjához...

Feltámadott az Úr!...

Gyászos nagypénteknek fekete borúja a husvét szellő lágy érintésére foszlányokra szakadt.

Üres lett a sirbolt, melynek sötét falát a Jézus Krisztusnak győztes koporsója, napnál fényesebbé, ragyogó csillagnál tündöklőbbé tette.

A Kidron patakja, amely nagypénteken fájó csobogással csörgedezett tova — csevegve hirdeti: feltámadott az Úr!...

Olajfák hegyének magas cédrusai — melyek között sirva, nyögve, sikoltozva suhant el a szellő nagypéntek reggelén — ujjongva kiáltják: az Úr feltámadott!...

A vaskeményesű érzéketlen sziklák, melyek megpattantak recsegve-ropogva fájdalom kinjától, ama gyászos napon, örömmel rivalgják: feltámadott az Úr!...

A nap, nagypénteki gyászos ruházatát ujjal cseréli fel, bibor palástot ölt s tüzes szekerével tovasziporkázva beszél mindennek: üres lett a sirbolt, akit megsirattunk, kiért gyászt öltöttünk — felkelt a halálból!...

És a nagy természet, mely nyögött búsongott, könnyeket hullatott szálló felhőiből a Jézus Krisztusnak keresztjára mellett s kinos fájdalmában saját keblét tépte, sírokat nyitott ki, koporsókat tört fel, a földindulásnak rémes morajával — mosolyogva ébred husvét reggelére, önmarcangolt sebe fájdalmát nem érzi, mert kiszállt sirjából a megfeszítettett...

Ilyen volt a husvét, amaz első husvét, melyen az Igazság soha el nem múló fényes győzelmet nyert a Gonoszság felett...

A Farizeusok, Papifejedelmek irigy féltékenység sulyos korbácsától vágva, üzve, hajtva, vérbenforgó szemmel adták gyalázatra az Igazság fejét.

S a nép, mely virágvasárnap „hosszánát“ kiáltott, örömmámorában zöldágakat szeldelt s ujjongva üdvözlé — mint földi királyát — az Ég fejedelmét — félrevezettetve, rikoltva ordítja a kinhalál napján: Pilátus! bocsásd szabadon Barabbást — a gyilkost — feszítsd fára Jézust... rajtunk a vére!...

És a tehetetlen, akarat nélküli bűnös hivatalnok, ki kigyó módjára álutakon bujkált, eltörte a pálcát a Glóriás fölött s bár lelke sugallta, hogy igaz ember az, kit most elítélend — szent vértől gőzölgő kezeit megmosva — keresztjára adta...

* * *

Sok hullám lefutott az idő folyamán, zúgva, dübörögve, majd nyomasztó csendben amaz első gyászos, szomorú nagypéntek megtörténte óta!

Sok nagypénteket ért, sok keresztet viselt az emberiségnek egy-egy megváltója...

És a jó Istennek leghűségesebb végzése, minden nagypéntekhez, mely siralomtéljes s kinosan gyászos volt — adott egy husvétot, egy felséges, dicső, édes boldogságba ringató husvétot...

Az Igazság, melyet egy-egy nagypénteken sárba meghurcoltak, keresztre szegeztek — mindannyiszor felkelt. Töviskoronától vérező homlokát büszkén emelte fel s kezdte a nagy tusát ifjúi erővel, fénylő fegyverekkel mindig újra s újra, hogy a „tagadás lábát dölyfösen megvetett“ Gonoszságot, bár kinos kereszt árán is, mélységbe tiporja.

Zengve, csattogva száll diadalmi ének, mert ma ünnepeljük a szent Igazságnak legnagyobb győzelmét.

A legfelségesebb s legkeményebb tusát a Ma feltámadott küzdte a Gonoszsággal.

A Sátán elbukott...

De lelke hazajár. Újra felüti szörnyeteg fejét s láncait csörgetve titáni harcot kezd a föld lakóival...

A föld golyója szárnyas szekerén nagy csendességben iramlik tova, hagyva az időt, futva időbe. És mi, emberek — a megváltottak — e rohanó golyón megyünk sirunk felé, küzködve, harcolva és idegpattantó nagy tusákat viva a sokszor legyőzött, sokszor feltámadott s újra feltámadó sötét Gonosz ellen...

A nagy küzdelemnek e kicsiny csillagon vége akkor leszen: amikor kialszik s végső lobbanása vakító fényével betölti a nagy űrt s aztán beleolvad a nagy mindenségbe...

Addig?...

Ne csüggedjünk. Harcoljuk a harcot vérző fegyverekkel, acélos karokkal, csak az Igazságért, most bukva, majd győzve, keresztre feszítve, dicsőn feltámadva, példáján a Nagynak, a Ma feltámadtnak, ki mélységbe veté a Gonoszság királyát...

Szálljon fel énekünk zengve diadalmat, harsogva győzelmet a husvét reggelén az Egek Urának milljó csillagokkal kirakott trónjához, aki példát nyújtott a Megfeszítettnek feltámadásával: aki megmutatta vérző keresztjével és feltört sirjával, hogy győz az Igazság s diadalmat viv ki... hisz feltámadt az Úr a szent Igazságnak legnagyobb királya!...

■ ■ ■ ■ ■

Nagybirtok adója.

A „Békési Lapok“ f. évi márc. 7-én és március 14-én megjelent számaiban Emperl Ernő jószágfelügyelő ugyanezen cím alatt a békési uradalom adóztatási és jövedelmezőségi viszonyait számadatokkal ismertetvén, arra az eredményre jut a kataszteri újabb munkálatra vonatkozólag, hogy:

„Kétségtelen, hogy egy új kataszteri munkát során azon területek tiszta jövedelme, amelyek a régi kataszteri munkálatok ideje óta ármentesítve és szántókká alakítva lettek, *emelkedni fog, de az emelés nemcsak a nagybirtokra, de a kisbirtokokok hasonló területeire is kiterjed* és ennek során a művelés tekintetében változás alá nem esett földterületek tiszta jövedelme lesz állítható nem fog.“

„Természetes következménye lesz annak, hogy Békés község határában *nem lesz olyan egyén, akinek földadója az új kataszteri felvétel folytán lejjebb szállana*, lesz azonban igen sok olyan, akinek földadója emelkedni fog s lesz a végeredmény az, hogy a tehermentesítési járulékkal 74 millió koronában megállapított földadóból *Békés községe más megyebeli községek javára magasabb hányadot fog viselni, mint amelyet a régi kataszteri munkálatok alapján viselni kellett volna.*“

A földbirtok jövedelmezőségére vonatkozólag pedig azt mondja: „be kell ismerünk, hogy az alföldi nagybirtokosok jövedelmezőségéről terjesztett hírek mennyire túlzottak s hogy a földbirtok sokkal súlyosabb adóval van megróva, mint a tőke.“

E sorokban Emperl Ernő uradalmi jószágfelügyelő cikkének csupán azon részével kívánunk tárgyilagosan foglalkozni, melyben azt állítja, hogy az új kataszteri munkát során azon területek tiszta jövedelme, melyek a régi kataszteri munkálat óta ármentesítve és szántóvá alakítva lettek, emelkedni fog, az azzal járó adóemelés nemcsak a nagybirtok, hanem a kisbirtok hasonló területeire is kiterjed; a változás alá nem

esett föld jövedelme lesz állítható nem fog, nem lesz Békésen senki sem, akinek földadója lejjebb szállana, *ellenben igen sok lesz olyan, kinek földadója emelkedni fog.* A cikk azon részével, hogy az alföldi nagybirtok súlyosabb adóval van-e megróva, mint a tőke, foglalkozni nem kívánunk, miután Békés város közbirtokos közönségét a nagybirtok jövedelmezősége nem érdekli.

Két okból foglalkozunk pedig e cikkkel. Egyik az, hogy felvilágosítsuk kisbirtokos polgártársainkat arról, miszerint az igen tisztelt jószágigazgató már jó eleve gondoskodni kívánt e cikk megírásával arról — állásának megfelelően, — hogy ez uton elriassa e város kisbirtokos lakosait az új kataszteri kiigazítás kérésétől, azon rémképeket állítván elébük, hogy egy része kárát vallja, más része pedig semmit sem nyer — s hogy azzal szemben kimutassuk azon előnyöket, amelyek az új kataszteri munkálat folytán a kisbirtokosok anyagi javát idézik elő, különösen a megyei és községi terhek viselésénél. A másik az, amiért eddig nem is válaszoltunk, hogy az e tárgyban most érkezett pénzügyminiszeri rendeletet ismertessük, amely az aránytalan földadóztatás elhárítása céljából felhívja a községi képviselőtestületeket és a kisbirtokosokat, miszerint azon esetben, ha egyes földrészteltek, düllők, vagy egész határok osztályozásánál mutatózó aránytalanságoknak új osztályba sorozás által való megszüntetését kívánják, ez iránti megindokolt javaslataikat 1909. évi július hó 1-ső napjáig ajánlott levélben küldjék be közvetlen dr. Wekerle Sándor pénzügyminiszterhez. A javaslatban kimerítően felsorolandók az okok, amelyek az új kiigazítást szükségessé teszik, mivel anélkül a javaslat figyelembe vételére nem fog. Javaslattal adhat be minden 20 kisbirtokos is.

Már most lássuk, mennyiben és miért van szükség egy képviselőtestületnek, mint az egyes kisbirtokosoknak f. évi július 1-ig kérni kataszteri kiigazítást.

A jószágigazgató ur is az igazsághoz

híven elsorolja, hogy Békés község összes területe 60901 katasztrális hold és 420 □-öl, ezen területnek tiszta jövedelme 408.051 frt 14 krajcár, egy katasztrális hold föld átlagos tiszta jövedelme tehát 6 frt 70 krajcár. E területből az uradalom birtokában van 19556 kat. hold 1254 □-öl 93.077 frt 03 kr tiszta jövedelemmel. Ennek földadója tesz 47.467 korona 94 fillért, esik tehát egy katasztrális hold (1600 □-öl) földre évi földadó 2 kor. 42 fillér.

Ha ebből leütjük az uradalom utjait, udvarait, a hosszufoki csatornát, — pedig azoknak is van valami jövedelmök — 457 kat. holdat s 256 □-ölet, marad az uradalom használatában jövedelmet hajtó földbirtok 19.099 kat. hold 1008 □-öl, melynek minden 1600 □-öle után fizet 2 kor. 48 fillér földadót.

A község lakosainak birtokában van, a kertnélküli beltelkeket, utakat leszámítva, a melyek adó alá felvéve nincsenek, tehát leütendőek úgy, mint az uradalomnál leütettek a földadó alá nem eső területek, de beleszámítva a pusztakamuti, kárászmezei, Blankenstein, Kárász Karolina-féle birtokokat is, 38.329 kat. hold 1587 □-öl, melyek után a kataszteri tiszta jövedelem 314.994 frt 11 kr, a földadó 160.562 kor. 54 fillér, amelyből egy katasztrális holdra esik 4 kor. 19 fillér, tehát a község lakosai egyre-másra többet fizetnek 1600 □-ölenként az uradalomnál 1 kor. 77 fillérrel, pedig az ő földjük sokkal kevésbé jövedelmező, kevesebb értékű is.

Ez az összehasonlítás azonban csak általánosságban van véve, de ha külön egyes határrészek adóztatását hasonlítjuk össze, még inkább szembetűnő lesz az aránytalanság a község lakosainak és az uradalom földjeinek adóztatása szempontjából.

Ugyanis az uradalom tarhosi földje 1982 kat. hold 1062 □-öl, 13080 forint 28 krajcár tiszta jövedelemmel, ebből esik 1600 □-öltre 6 forint 59 krajcár tiszta jövedelem, állami földadó pedig 3 kor. 36 fillér.

A Wenckheim megyeri földje tesz 1826

MAGDOLNA.

Mikor a nép csattogó fogakkal
Dühöngött Pilátus háza előtt
S a durva szitoktól terhes légben
Felüvöltött a: „Feszítsd meg őt!“ —
A tornácra hogy bátran kilépett
A szelíd Isten, a sápadt Férfi:
A fején azt a töviskoronát:
Ott egy asszony a szívében érzi! . . .

Sebekből vérző férfias vállá
A kereszt alatt meg-megremeg . . .
Neki nem ezek a kínok fájnak!
Hanem a lelken ütött nagy sebek!
Minden lépése egy új fájdalom!
Mindnek nyomán fakad egy új szitok!
S minden lépésnél, minden szitoknál:
A tömeg közt egy asszonyszív zokog . . .

S mikor a dárda átütötte Szívét,
A főleplom kárpitja meghasad
S a meggyalázott ég pereméről
Átkot lángolva hull alá a Nap, —
Mikor az ember kiadja Lelkét:
Remegve nézik durva katonák:
A gyilkos tömegben túl egy asszony
Vérkönyvetek sír és tépi a haját!

Megölvé a legnagyobb Szeretet!
Az Ember az Isten sírba zárta! . . .
S a bűnöknek szentes iszapjából
Felköpködött az ég kárpitjára! . . .
A jobbnak szívet rettegés tölté,
Önéletéért hullat könnyeket!
Az Érte való fájás szent kinja:
Csak egy asszonynak lelkét lepte meg!

. . . Simeon házában látta meg Őt . . .
Mikor olajjal kente lábait,

Könnyel öntözte, csókkal törölte
S Nevéből fonta boldog álma!
„Megbocsájtatnak vétkeid, mert te
Szeretted!“ — szólott szelíden, lágyan.
S azóta érzi: újra született:
Leány leti megint és makulátlan!

. . . Ott jár a kertben husvét hajnalán;
Kiapadt könnyének bús patakja . . .
A légben szent suttogások szállnak . . .
S mintha Ő szólítaná! Úgy hallja! . . .
Megfordul. És im, jönni látja: Őt!
Nevetve, okogva fut eléje! . . .
. . . Jézus szelíden így szólítja meg:
Légy te is egykor megdicsőítve!

P.

Tudomány és vallás.

A „Békési Ujság“ eredeti tárcája.

Illőnek tartom e naphoz, a jézusi igazságok diadal napjához ezt a témát, az erre vonatkozó gondolatokat.

Sohasem aktuálisabb a jézusi igazságoknak azonosítása a tudományok azon igazságaival, melyek az eszményi Emberre, s az Isten fogalmára vonatkoznak, mint ma: a Világosság, a Megigazulás, a Bebizonyosodás nagy napján: a Feltámadás ünnepén.

Nem akarok e rövid gondolatláncolatban az Istenember örök érdemeiről szólni — nem vagyok arra hivatott, — nem is akarok vallásos szinezetet adni e cikknek, nehogy „szabad gondolkodással“ vádoljanak meg!

Csak néhány, mindnyájunk előtt ismeretes tényből akarok levonni valamit.

Ismeretes és mindenki előtt nyilvánvaló korunk vallásos érzületének, gondolkodás módjának azon lanyhasága, melyet vallási közönytnek szokás nevezni.

Ennek a minden rétegben konstátálható betegségnek, mely minden más tünetnél veszedelmesebb, okát sokan a tudományos haladásal magyarázzák — elég helytelenül.

Én társadalmunk vallásos züllésének okát sokad magammal az elfogultatlanság közül, egészen másban találok.

Oka ennek, hogy ezzel a szokott frázissal éljek: korunk szelleme, mely tökéletesedését csak a megismerésben látja.

A tökéletes felé ez csak egy lépés. Korunknak az a nembánomsága, nemtörődőmsége, mely nemcsak a vallás terén, de más tereken is szomorító jelenségként mutatkozik: a mindenáron való érvényesülni akarás keserű visszhangja. Az egyéniségek harcában, ahol makacsul küzd a lélek bizonyos célért — az Egoért — a léleknek némely területei elparlagosodnak, elgazosodnak. Hozzájárulnak ezekhez korunk ferde irányú vallásos mozgalmai s a dogmákért való áldatlan harcok ellenszenvet keltő eredményei.

Ezekben rejlik a vallási közöny igazi oka. Az u. n. vallástalanság éppen ez a közöny.

Nem az, hogy az ember nem hisz Istent úgy, ahogy hirdetik, vagy mintha egyáltalában nem volna Istene — mert ez képtelenség: hanem abban áll, hogy iránta közönyös, hogy

kat. hold 1352 □-ölet, mely 8635 frt 85 kr tiszta jövedelemmel van felvéve, — ebből esik 1600 □-öltre 4 frt 70 kr. tiszta jövedelem, adó 2 kor. 40 fillér.

Az uradalom vizesfás melléki birtoka tesz 4085 kat. holdat 656 □-ölet, fel van véve 11.147 frt 04 kr. tiszta jövedelemmel, amelyből esik 1600 □-öltre 2 frt 48 kr tiszta jövedelem, 1 kor. 26 fillér állami adó.

Mindnyájan tudjuk, hogy az uradalom földje ugy jövedelmezőség, mint értékét tekintve, sokkal többet ér, mint a községi lakosok birtokában levő legértékesebb tanyai föld is. Hogy az adóztatást a tanyai földekkel szemben is összehasonlítsuk, például vesszük K. Nagy Gábor bíró uram 3 fertály tanyai földjét, amelynek területe 24 kat. hold 161 □-öl. Ennek tiszta jövegelme 276 frt 50 kr, amelyből 1600 □-öltre esik 11 frt 52 kr tiszta jövedelem, állami földadó 5 korona 88 fillér, vagyis, az uradalom legértékesebb földjénél, a tarhosinál is többet fizet 1600 □-ölenként és évenként 2 korona 50 fillérrel.

Ezekből látható, hogy a legtöbb jövedelmezőséggel bíró tarhosi, megyeri, vizesfás melléki uradalmi birtokok, úgyszintén Ludad, Fehérhát, Szilas-lapos, Félto, amelyek a tarhosival vannak egyformán adóztatva, sokkal kevesebb adóval vannak megróva, mint a községi lakosok földjei, már pedig az az egyenlő adóztatás elvével éppen nem egyeztethető össze, hogy a túlmértékben kihasználó, majd nem harmadrésznél hasznosított föld sokkal több terhet viseljen, mint a háromszor, négyszeres több jövedelmet s értéket képviselő.

Ez egyenlőtlen adóztatásnak következménye volt azután az, hogy a vizsábályozási költségek, mint a községi és megyei adók, a kataszteri tiszta jövedelem, illetve adó alapján rovatván ki, ezek terheit is csekély mérvben viselik máig is az uradalmi birtokok.

Növelte a község szegény lakosainak a terhét még az is, hogy a községi adót az 1886. évi XXII. t.-c. alapján az örökös puszták birtokosai csak felében fizették.

Igy történt, így van ma is, hogy gróf Wenckheim Frigyes 2202 korona 22 fillér, gróf Hoyos Miksa Kamutér 3480 korona 11 fillér, Kárász Imre Bélmegyerért 3332 korona 79 fillér, gróf Blankenstein Pál Bélmegyerért 326 korona 65 fillér, Fehérváry Celestin Andor Megyerért 321 korona 53 fillér, összesen 9963 korona 30 fillér földadó után egy fillér községi adót sem fizettek, pedig ha a községi adót csak 50%-tőlival számítjuk is, a község lakosai évenként 4981 korona 65 fillér községi adóval fizettek volna kevesebbet.

Nem tekintve mást, mint csupán azt, hogy ha a békési Wenckheim-uradalom tarhosi, félto, ludadi, fehérhádi, szilaslaposi, megyeri, vizesfás melléki birtoka kerül is újabb osztályba sorozásra, amit a képviselőtestületnek, sőt 20 kisbirtokosnak is joga van július 1-ig kérni, már akkor is óriási mérvben fog csökkenni a község kisbirtokosainak vizsábályozási, községi és megyei adóterhe, mivel nyilvánvaló, hogy ez uradalmi birtokok adója két-háromszorososan fog emelkedni, a mi növelni fogja az adóalapot, de ugyanolyan arányban csökkenteni fogja a kisbirtokos vizsábályozási, községi és megyei adóterheit is.

A fentebb jelzett miniszteri rendelet megengedi, hogy a kataszteri kiigazítás a nagy aránytalanságban mutatkozó dűlőknél kéressék. Ezt az aránytalanságot fentebb az adóztatásnál már kimutattuk, de ha még jelezzük ezenkívül, hogy az uradalom eddig 2416 kat. hold 1128 négyszögöl rét, 4877 kat. hold 1108 négyszögöl legelő, 155 kat. hold 1172 négyszögöl nádas után adózott, amelyekből ma már csak igen csekély terület van meg mint rét, legelő és nádas: akkor teljesen jogosult és indokolt lesz, hogy a nagy aránytalanság elenyésztetése végett felterjesztés intéztesse a pénzügyminiszterhez. Nem áll tehát a jószágigazgató ur azon állítása, hogy a kataszteri kiigazítás folytán egyesek adója emelkedik, a többié apadni nem fog, mert a kisbirtokosok földjére nem

lehet javasolni az újabb kiigazítást, mivel azt megindokolni nem lehet; tehát emelkedni a földadó ezeknél nem fog, de csökkenni fog nagy mértékben a közteher viselése az uradalmi birtokok megadóztatásával.

Vigyázzanak tehát az érdekeltek, hogy meg ne ijedjenek, tévutra ne vezetessenek, mivel attól az újabb kataszteri kiigazítástól függ a kisbirtokos adóztatásának javulása, a közteher viselésnek könnyebbülése.

Kezébe van adva ezzel a miniszteri rendelettel, mely a törvény alapján kíván intézkedni Békés község kisbirtokosainak a saját sorsán való javítás lehetősége, — éljen vele, különben maga magának köszönje, ha a boldogulásra való kellő alkalmat fel nem használja.

Közgyűlés.

Békésen a képviselőtestület által f. hó 3-án tartott közgyűlés lefolyásáról a következőket adjuk:

1. A békési járás főszolgabírája bejelenti, hogy a Kocsor Dezső lemondásával megüresedett állatorvosi állásra 9 pályázó jelentkezett, kiknek mindegyikét, miután okmányaik rendben vannak — jelöli s így választás alá bocsátja. Evégből szavazatszedő bizottságul: dr. Török Gábort, Konsitzky Jánost és Morvai Mihályt nevezte ki. A 9 pályázó-jelölt közül 3-an kaptak szavazatot és pedig: Jantyk József, László Endre és Kökényesi Gyula. A két első, benszülött lévén, a szavazatok is azok körül csoportosultak s így oszlottak meg: Jantyk József kapott 25-öt, László Endre 24-et, Kökényesi Gyula pedig egyet. A községi állatorvos Békésen tehát ismét Jantyk József lett, kinek szaktudásáról nemcsak a lakosok, de az állatorvosi fakultás is a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott akkor, midőn az egyetemen tanszékkal kinálták meg.

által elfogadott Istenével szemben hideg, fásult.

Ennek az álláspontnak a hívei aztán, hogy igazukat, illetve közönyüket védjék, azt adják magyarázatul, hogy az eszményi Emberrel nincsen feltétlen kapcsolatban a vallás. És itt szokás a vallási közöny okául a tudományokat megvádolni.

Sokan kikelték már ez ellen, de még mindig halljuk hirdetni, hogy a tudomány elveszi a hitet s hogy a hit elfojtja a tudományt, korlátokat szabván eléje.

Nézzük meg az első állítást. Nincsen-e tehát kapcsolatban az eszményi Emberrel a vallás?

Mi az az eszményi Ember? Az „emberrebb ember.” Az, aki tudása legmagasb fokán közel áll ahhoz, hogy megértse a nagy Mindent. Akit erkölcsé fölemel a testetlen Lélekhöz. Aki igazságai végokát az egy Istenben találja meg. Hiszen tudása, bölcsessége vezet oda; hiszen nemes érzései szülik meg annak az Egynek a fogalmát; s ha eszményi, ha tökéletes az ember, annál inkább el kell fogadnia az Alkotás mélyleges tanait, az Alkotó független személyét.

Nos, hát nekünk „embertelen embereknek” hogyne kellene elfogadnunk azokat!

Az emberiség legbölcsebb, leglángeszűbb tagjai hirdették a tudomány legmagasabb fokán is: a hitet.

Nem állhat fenn tehát az a kijelentés, hogy a tudomány elveszi a hitet. Igen a felületet,

bizonytalan, felszínes tudás, amely kapkod, kételkedik s önkényes magyarázatokkal hitegeti magát.

A tudás az, amely megtanít arra, hogy mily végtelenül kicsiny atomjai vagyunk a Mindennek; a tudás, mely egy az elérhetetlenség megismerésével; a tudás, mely erőnk hőmérője és bizonyossága gyarló mivoltunknak; a tudás, mely a megismert igazságok kutféjét az Egyigazságban leli; a tudás, mely lelket megtépő kételyeinket eloszlatja, nem szülvén gondolatszörnyeket; a tudás, mely világunkra vonatkozik, legmagasabb és legmélyebb fokán: a vallásba olvad, igazságai a hitben oldódnak fel.

Határozottan tagadnunk kell tehát, hogy a tudás előli a hitet. Tagadjuk. Ámde a tudás — már mivoltánál fogva is — ismereteit szereti tisztán látni s a homályból megszabadítani. A tudás eme törekvése csak üdvös lehet. A vallásos dogmák, valamint eredetők szerint érzékfeletti dolgokra vonatkoznak, ugy az érzékeink alá eső dolgokról való felfogásunk változásával nem veszíthetik el érvényüket. De viszont, ha megszabadítjuk azokat attól a jelenéstől, melyet a tudományos tekintetben elmaradottabb világnézet tapasztott rájuk, nem tesszünk egyebet, minthogy az azokban foglalt igazságot eredeti fényében tündököltetjük, ugy hogy ez esetben vallássértésről szó sem lehet. A tudás csak ennyiben változthat a hittételeken. De lényegben megtartja azokat.

A vallásosságnak azok ártottak legtöbbet,

akik azt az érzékeink alá eső dolgokat is a régi felfogással akarták minden áron azonosítani. Éppen a tapasztalat tanított meg mindenkit, a ki látni képes arra, mily veszélyes, mily mértékben mozdítja elő éppen a hitetlenséget az a törekvés, hogy a vallás a tudomány terén is irányadó, szabályozó legyen.

Bizonyos értelemben tehát a vallási felfogás, — gondolkodásmódnak is hozzá kell simulnia a kor felfogásaihoz és azzal karöltve fejlődnie, mert az eszményi Embert csak e kettő érheti el: a tudás és hit. Egyik tagadása, tagadja a másikat is.

A megvádolások lépten-nyomon érik az egyházakat is, a tudományokat is. A világalgató eme két leglényegesebb tényezője irtó harcot indít egymás ellen s agyarkodnak a keserű ellenfelek. Készülnek egy nagy harcra, melyben, hiszik, egyikök győzni fog. Balga hit. Az Istent az emberből kiirtani nem lehet; s viszont az emberi tudásvágyának nem szabhat soha határt csak egy: a lehetetlenség. De ez messze van.

Ezt a néhány gondolatot kívántam elmondani ezen a napon.

Emberek, tudósok, nagyok, kicsinyek, egyháziak, világiak, büszkék, alázatosak, gyarló testvéreim: fogjatok kezét és önző civódásaitokkal ne szentségtelenítsétek az Igazság napját!

Ma támadt fel a Szeretet!

Jöjjön el hát közéték Országá!

Testvéreim: szeressük egymást!

P.

2. A községi tanács beterjeszti, hogy Kiskéri Andor főpénztári ellenőr orvosi véleménye szerint annyira beteg még most is, hogy kénytelen 6 heti szabadságot kérni s ez idő alatt Őri Lajos segédgyámmal helyettesíteti. A képviselőtestület Kiskérinek a 6 heti szabadságot megadja, a helyettesítést elfogadja, de egyúttal utasítja az előjáróságot, hogy az Őri helyét a gyámi irodában alkalmas erővel a kiírt, illetve engedélyezett időre lássa el.

3. Olvastatott a miniszternek azon leirata, melyben tudatja, hogy a békési iparos-tanonc-iskola részére 1908-909. iskolai évre 800 korona államsegélyt utalványozott; amely dolgot a képviselőtestület köszönettel tudomásul vett.

4. Szőnyegre került a főszolgabírónak azon felhívása, mely által arra hívja fel a várost, hogy a kölcsönös „Állatbiztosító Társaság”-ot, mint szövetkezetet alakítsa meg. E dolog nyelbevitésére a képviselőtestület egy bizottságot küldött ki azon megbizással, hogy az ügyet tegye tanulmány tárgyává s keresse meg azokat a módokat, melyek szerint e dolog melőbb megvalósítható legyen.

5. Szóba került a megüresedett adóellenőri jegyző állásához tartozó javadalmak megállapítása. E dologban a képviselőtestület úgy határozott, hogy fizetése marad a régi, vagyis 1600 korona, természetbeni lakás helyett pedig 500 korona lakbért ad.

6. Olvastatott a vármegye azon szabályrendelete, melyben a községi orvosok részére a gyógykezelést, valamint a fuvar és távolsági díjakat megszabja. A képviselőtestület, tekintettel arra, hogy a szegény népre nehezebb terheket ró a szabályrendelet, utasítja az előjáróságot, hogy azt a rendes időben, az illetékes fórumhoz felebbezze meg.

7. Tárgyalás alá került a vármegye által alkotott bábák fizetéséről szóló szabályrendelet, melynek 5. és 6-ik pontját, miután az 5-ik pontban foglaltak az 1909. évi költségvetésben felvéve nem lettek s így azokra nincs fizetésfelemlésben részesülők, amikor a szegényeknél tényleg nem működtek; — a 6-ik pontját pedig azért, mert nincs precizitással körülírva, hogy kik tekinthetők szegény nőknek, — a képv. testület utasítására az előjáróság megfelebbezi.

8. A községi előjáróság előterjeszti, hogy a vármegye határozata alapján Szatmári Gábor főjegyző kellő időben és szabályszerűen bejelentette, hogy ő a békési „Hitelszövetkezetnek” az elnöke és javasolja, hogy miután idejét csakis minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig veszi igénybe, de meg ez által is a szegény nép javára működik, vegye tudomásul a képviselőtestület. Elnöklő bíró, miután 10 tag névszerinti szavazást kívánt, elrendelte a szavazást, melynek folytán dr. Török Gábor indokai dacára 14 szótöbbséggel határozatilag kimondotta a közgyűlés, hogy Szatmári Gábor főjegyzőt a békési „Hitelszövetkezet” elnökül továbbra is meghagyja.

9. A legeltetési díjak és a legelőre való kihajtás idejének megsza-

bása és meghatározása is napirenden lévén, a legeltetési díjak következőképen lettek megállapítva: a hidasháti tehénlegelőre 1 drb tehén 12 kor., a sertéslegelőre 1 drb sertés 60, 1 drb malac 30 fillér. A bélmegyeri legelőkön békésieknek 2 éven felüli 14, 2 éves 10 és 2 éven aluli 9 korona. Idegenektől 2 éven felüli 20, 2 évesért 16 és a 2 éven aluliakért 12 korona legelőbér szedendő, a pásztorbért pedig úgy a békési, mint az idegen, köteles fizetni. A beiratások e hó 20-ig teljesítendő a helybeliek részéről, azontul pedig az idegenek vannak erre kötelezve. A kihajtás az időjárástól tetetik függővé.

10. A bányahidai megvásárolt telek, üdülőhelyül befásítandónak határozottat.

Uri tempó.

A Békési Lapok 1909. évi április hó 4-iki száma oly színben tüntette fel a Békési Ujságot, mintha attól minden tisztességes embernek el kellene fordulni.

Mi legalább ezt a benyomást nyertük a Tévedés című cikk olvasásából.

S a közönség előtt annyival inkább tartozunk magunkat igazolni, mert a Békési Lapok az uri tempót hangsúlyozva, szórja ránk lesújtó vádjait.

Mind e vádnak pedig, ha nem csalódkunk, az a *) alatti jegyzet, illetőleg kérelem az alapja, mellyel a Nagy Gábor ügyében hozott vármegyei határozat közlését kísértük.

A Békési Lapok ezt az eljárást piszkálódásnak minősíti. Meg kell tehát felelnünk egyenesen és világosan arra a kérdésre, vajon piszkálódás-e az? Sőt, tekintettel az uri tempóra, melyet magunkra nézve kötelezőnek ismerünk, tovább meggyünk az engedményben s úgy állítjuk fel a kérdést, vajon kényszerítve voltunk-e ebben az ügyben azt tenni, amit tettünk?

A Békési Lapok f. évi január hó 3-iki számában egy újdonság jelent meg, mely alkalmas volt Békés község egyik jegyzőjét illetőleg táplálékot adni a legrosszabb nemű gyanunak. Mi kötelességünknek tartottuk tiltakozni az ezen újdonságban mutatkozó irányzat ellen s legjobb tudomásunk szerint előadtuk a tényállást, mely a mindenféle híresztelések alapjául szolgált. Előadásunknak a dolog lényegére vonatkozó része következőleg hangzik: „A főszolgabíró látva, hogy *tt nem rosszakarat, nem bűnügy forog fenn*, azt ajánlotta, hogy miután a szabálytalanság elég súlyos természetű, az illető tisztviselő pedig, aki megrongált idegzetével sok és különfajta s párti üldözésnek volt és van kitéve, az évig is elhúzódható fegyelmit nem bírja ki, kérje nyugdíjazását, mint valóban tönkretett idegzetű egyén”.

Közleményünk folytán polémia támadt a Békési Lapok és a Békési Ujság között. Az utolsó szó a Békési Lapoké volt, melyben —é— ugyancsak provokáló kifejezésekkel következőleg végzi „A Békési Ujság”-nak c. rövid cikkét: „Az egyetlen figyelemreméltó dolog azon állítása: hogy arról a „bizonyos tisztviselőről” ön mondott igazat, mikor viselt dolgait szépitni igyekezett, nem pedig mi, és azon ígérete: hogy ha az ügy befejezést nyer, *igazát be is fogja mutatni*. Elvárjuk! Nem tartjuk fölöslegesnek annyit előre megjegyezni, hogy ha az illető urat elmebeli fogyatékosok címén a felelősség alól futni engedik és nyugdíjba küldik, az

csak az ő szerencséje lesz, de nem az ön igaza is egyúttal. Hanem ha az *aktákból tudja bizonyítani, hogy nekünk tényleg nem nem volt igazunk*, akkor készek vagyunk szintén „lapunk hasábjain” ezt férfias nyíltsággal s jó nagy betűkkel beismerni. Addig?...“

Nos, mi hallgattunk s nyugodtan vártuk az arra hivatott fórum döntését. Ez február 27-én megtörtént. A vármegye határozott s elutasítva dr. Török Gábornak, a Békési Lapok szerkesztőjének felebbezését, Nagy Gábor jegyzőt a fegyelmi eljárás elrendelése nélkül nyugdíjazta.

A vármegyei határozatnak a két hetilap vitájára vonatkozólag leglényesebb része így hangzik: „De nem látott (t. i. a törvényhatósági bizottság) indokokat fenforogni arra sem, hogy mint fegyelmi hatóság a felebbezésben foglalt ama kérelemnek eleget tegyen, hogy Nagy Gábor ellen a fegyelmi vizsgálat elrendeltesék, illetve lefolytattassék, mert Nagy Gábor ellen a *már foganatosított felügyeleti vizsgálat adatai szerint, bár súlyosabb beszámítási cselekmények forognak fenn, de ezek nem oly természetűek, hogy fegyelmi eljárás esetén a hivatalvesztést, avagy az anyagi felelősség megállapítását vonnák maguk után*, másrészt úgy az orvosi lelet, valamint a különböző közigazgatási ellenőrző vizsgálatok során szerzett tapasztalatok Nagy Gábornak a nyugdíjaztatását s hivatalos állásától felmentését kívánják, de meg tekintve, hogy nevezettnek orvosilag beigazolt munkaképtelensége folytán ehez feltétlen igénye is van”.

Kérem az olvasót, sziveskedjék úgy a Békési Ujságból, mint a vármegyei határozatból vett idézetnek dőlő betűkkel szedett kifejezéseit összehasonlítani. A Békési Ujságbeli ezen kifejezés: „a szabálytalanság elég súlyos természetű”, nem egyértelmű-e a vármegye határozatában foglalt ezen kifejezéssel: „súlyosabb beszámítási cselekmények forognak fenn”? A Békési Ujságbeli ezen kifejezés: „itt nem rosszakarat, nem bűnügy forog fenn”, nem egyértelmű-e a vármegye határozatában foglalt ezen kifejezéssel: „ezek (a cselekmények) nem oly természetűek, hogy fegyelmi eljárás esetén a hivatalvesztést, avagy az anyagi felelősség megállapítását vonnák maguk után”?

Tekintve már most, hogy éppen a tényállás azon elemeire nézve, melyekről az idézett kifejezések tanuskodnak, a már foganatosított felügyeleti vizsgálat adataira hivatkozik a vármegyei határozat: nem úgy tekintendők-e a Békési Ujságból idézett s a vármegyei határozatban foglaltakkal egyjelentésű állítások, mint az aktákból az arra illetékes fórum által levont következtetések? Nem kellett-e meggyőződünk arról, hogy igazunk volt s nem volt-e kötelességünk beváltani a Békési Lapok által fennen hangoztatott s Elvárjuk! felkiáltással kísért azon ígéretünket, hogy, *ha az ügy befejezést nyer*, igazunkat be is fogjuk mutatni? S miután a Békési Lapoktól viszont ígéretet nyertünk arra nézve, hogy ha az aktákból tudjuk bebizonyítani tévedését, kész ezt férfias nyíltsággal és jó nagy betűkkel beismerni: nem volt-e komoly okunk a Békési Lapokat ígéretének teljesítésére felhívni? Ezt pedig nem a lehető legrövidebb és megfelelőbb alakban tettük-e, a Békési Lapok saját szavait használva?

Itéljen a közönség . . .

De nem addig a! — dörögi felénk a Békési Lapok. „Tévedtünk, midőn azt hittük, lesz a Békési Ujságban annyi uri tempó, hogy ez ajánlatunkat vagy elfogadja és

hallgat, vagy még a felebbezési határidő lejárt előtt megkezdí piszkálódásait."

Valóban lesújtó felfedezés. Igaz, hogy sejtelmünk sem volt eljárásunknak az uri tempóval összeütközésbe jöveteléről. De ez nem mentség. Az uri tempó iránti érzéknek állandó ébrenléte mutatja az igazi uri embert... Jaj nekünk! ki ad szemeinknek könyforrást, hogy sirjunk éjjel, hogy sirjunk nappal?

De magunkhoz térünk a kétségbeesésből s vizsgálva, hogy mi is vezetett bennünket cselekvésünkben, megtaláljuk a magyarázatot s egyben megvigasztalódunk. Rájövünk, hogy a Békési Ujságnak az uri tempóról saját külön kódexsze van, melynek paragrafusai ugyancsak idegenszerűleg hangzanak előttünk.

Nézzük csak, mely esetekben ütötte volna meg a mi eljárásunk a Békési Lapok kódexsze szerint az uri tempó mértékét? Ha vagy hallgattunk volna, vagy még a felebbezési határidő lejárt előtt megkezdttük volna piszkálódásainkat.

Hiszen mindenestre nagy szerencse volna, ha a Békési Lapok meg volna velünk elégedve. De hiába, ettől a nagy szerencsétől elzárt bennünket köznapi felfogásunk az uri tempóról. Mi ugyanis abban a jámbor hiedelemben élünk, hogy a tett ígéretet meg is kell tartatani. És talán a Békési Lapok is elismeri, hogy csak alakilag tettünk neki ígéretet s hogy lényegileg a közönséggel szemben köteleztük magunkat annak beváltására. Kettős ígéretet tettünk pedig. Az egyik az volt, hogy igazunkat be fogjuk mutatni, a másik pedig az, hogy az ügy befejezése után fogjuk azt tenni. Akármelyik feltételét teljesítjük a Békési Lapok szerint való uri tempónak, megszegjük egyik ígéretünket. Pedig az ígéret megszegése az uri tempóhoz szokott emberre nézve, higgye el a Békési Lapok, nagyon keserves, illetőleg lehetetlen.

A Békési Lapok különben valami ajánlattételt emleget több, a Békési Ujság belső kötelékébe tartozó munkatárs utján arra nézve, hogy ezt az ügyet mind a két lap adja át a feledés sötétségének. Hát kijelentjük, hogy ezt az ajánlatot a Békési Lapokból tudtuk meg. Különben elég csudálatos, hogy ilyen, az erkölcsi létet meg lehetősé érintő dolgokat a Békési Lapok a Békési Ujsággal, emennek felelős szerkesztője nélkül akar elintézni. Talán ez is az uri tempóhoz tartozik?

De tekintsük a dolgot még közelebbről. A Békési Lapok nagy fennen oda áll a közönség elé, oda kiált hozzánk, hogy elvárja ígéretünk teljesítését, igazunk bemutatását az ügy befejezése után s mikor az illetékes fórum már kimondta ítéletét, mely neki nem volt kedvező, nagy kegyesen ajánlatot tesz, hogy hallgassunk mind a ketten, oly ajánlatot, melyet már azért sem fogadhattunk el, mert nem jutott tudomásunkra s miután akkor, amikor szabad volt, az ügy befejezése után, ígéretünk szerint bemutattuk igazunkat a vármegyei határozat közlése, a kérdésre tartozó kifejezéseknek dőlt ketűkkel szedetése és különösen az által, hogy a lehető legrövidebben felhívtuk a Békési Lapokat ígéretének teljesítésére, t. laptársunk ígéretünk megtartásáért az uri tempó hiányával vádol bennünket. Az tsem is említjük, hogy, holmi mosakodást rendezve, a Békési Lapok is felhozta, sőt — bár igen röviden — fejtegette a szóban forgó dolgot március 28-án, ugyanazon időpontban, amelyben mi igazunkat bemutattuk s így maga is azt cselekedte, amiért bennünket elítél.

Ugyan mi ez, óh Békési Lapok?

Fogja-e, meri-e még valamikor emlegetni az uri tempót?

Hiszen a Tévedés című cikknek hat bekezdése közül öthöz éppen az uri tempó szempontjából nagyon sok szó fér.

Igy volna még sok mondani valónk. De talán még a Békési Lapoknak is elég lesz ennyi.

FIGYELMEZTETÉS! Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetések, hirdetések és azok díjai, valamint a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások dolgában sziveskedjenek Papp József urhoz (Békésen, II. ker., 253. szám alá) fordulni.

Ujdonságok.

— **Feltámadás.** A mai szent ünnep kettős emlékű napja a magyar nemzetnek. Ugyanis: *Jézus*, a szeretet és béke hirdetője e napon győzte le a halált, e napon aratott diadalt a pokol felett, e napon mutatta meg a föld gyermekének, hogy mi is, kik e földi világot itt hagyjuk: feltámadunk. A másik emlékün az, hogy ez az a nap, melyen boldogemlékű jó királyunk V-ik *Ferdinánd* ezeltől 61 évvel szentesítette azokat a törvényeket, amiket nemzetünk március 15-én 12 pont alatt kivánságban terjesztett elő.

— **Husvétii legátus.** A husvétii ünnepekre, a ref. egyházba legátusul, *Erdős Károly* — *Erdős József* debreczeni theologiai tanárnak, ki tavaly a főgimnázium érettségijén egyházkerületi kiküldött volt, a fia érkezett.

— **Tisztválasztó közgyűlés.** Mint azt annakidején megirtuk, Békésen a „Kereskedelmi Kör“ megalakult. Folyó hó 4-én délután 4 órakor tartotta tisztválasztó közgyűlését, melyen mintegy 50 tag jelent meg, hogy vezetőségét bizalmával megtisztelhesse. Az alapszabály értelmében megejtett tisztválasztás a következő eredménnyel végződött: Elnököül *Stark Gusztáv*, alelnököül *Tokai Gyula*, pénztárosul *Lövi Jakab*, ellenőrül *Lakatos Ferenc*, titkáru *Frankl Ignác*, ház-nagyul *Kohn Géza* választattak meg.

Választmányi tagok lettek: dr. *Telegdi Lajos*, *Goldstein Gyula*, ifj. *Cservinszki István*, *Grósz Ármin*, *Sal Béla*, *Huppert Lajos*, *Farkas Márton*, *Pintér Jakab*, *Baki László*, *Pintér József*, *Weisz Izidor*, *Váradai László*, *Weisz Jakab*, *Fried Pál*, *Neumann Benő*, *Egeressi László*, *Steiner Mihály* és *Welner Sándor*.

— **Rosszakaratu álhir.** Az „Aradi Közlöny“-nek békési levelezője a békési ref. főgimnáziumról olyan hirt bocsátott világgá, mely a valóságnak nem felel meg s amely rosszakaratu álhírt nemcsak több megyei, de még fővárosi lap is leköszölt. Ha a hir igaz volna, akkor a tanári kar és az igazgatótanács kötelessége szerint erélyes intézkedéseket tett volna folyamatba. Erre azonban szükség nem volt. Éppen azért az, aki a felmerült incidenst ilyen módon szinezte ki, a valósággal ellenkező tényeket állítva, ugy a szóban forgó egyéneknek, mint magának a főgimnáziumnak is csak ellensége lehetett.

— **Bizottsági ülés.** A vármegyénk közigazgatási bizottsága, — melynek több fontos ügye között, hisszük, hogy már csak a békési tanerők fegyelmi ügye is sorrendre kerül — folyó hó 15-én tartja április havi rendes gyűlését.

— **A hosszú szolgálat jutalma.** Szép ünnepély folyt le folyó hó 4-én a városházán. Fábján Gábor uradalmi cselédnek és Püski Sándor gazdasági munkásnak adták át hosszú időn keresztül tanusított hűségük elismeréséül a 100—100 korona jutalmat és diszoklevelet, melyekkel a földművelésügyi miniszter őket kitüntette.

— **Kitüntetés és előléptetés.** A békési állami kosárfonó iskolának közvetlen felügyelőjét, *Vigh Albertet* királyunk a *Ferenc József* lovagrend keresztjével tüntette ki. — *Hoffmann Imre*, a békési kir. adóhivatal ellenőre pedig a IX-ik fizetési fokozat I-ső osztályába léptetett elő.

— **A mulató hajcsár.** *Szegedi Lajos*, ki Békésen *Kocsor Jenő* hentesétől, mint gazdájától, hogy mulatós szenvedélyét kielégítse, még a mult év szeptember havában ellopott 216 koronát, a mult héten a gyulai kir. törvényszék, hogy máskor ilyet ne tegyen és mulatós szenvedélyéről is leszokjék: *1 havi börtönrre* ítélte.

— **Razzia.** Békésen folyó hó 6-án és 7-én a községi rendőrség *Madarassy Sándor* rendőrbiztos vezetése alatt a cigányok között razziát tartott, melynek eredménye meglepő volt. Ugyanis a békési tősgyökeres fáraóivadék között, mint kóborló és kolduló cigányférfi találtatott 14, nő pedig 16, összesen 30, kik folyó hó 10-én illetőségi helyükre toloncoltattak.

— **A sorozás utójátéka.** Békésen *Sz. Nagy Gábor*, *Barta Gábor*, *Szabó Lajos* és *Varga Sándor* békési legények a mult évi vizitáció alkalmából nagyot mulattak azért, mert *Sz. Nagy Gábor* „bemaradt“. A legények, miután már jól felöntöttek a garatra, csupa virtuskodásból nemcsak óbégáltak az utcákon és a kapukat „*Botond*“-módra döngették, hanem az őket csendesítő *Harmati János* rendőrt is inzultálták. E dolgokért a gyulai törvényszék *Sz. Nagy Gábort* 1 havi, a többi társát pedig 7—7 napi fogházra — jogerősen elítélte.

— **Népmozgalmi statisztika.** Békésen a folyó 1909. évben január hó 1-től április 1-ig születelt 294; házasságra lépett 79; meghalt 200. A háromhavi szaporodás ezek szerint 94.

— **Járvány.** Békésen a kicsinyek között újból föllépett a járvány vörheny alakjában. A tisztí orvos a héten jelentette az elüljáróságnak, az meg a főszolgabírói hivatalnak, hogy a III. kerületben levő óvodások között a vörheny annyira elharapódzott, hogy az óvoda bezáratását vonja maga után.

— **Helyreigazítás.** Lapunk április hó 4-iki számának *Esküvő* című ujdonságában *Rosenbaum Adolf* helyett *Rosenbaum József* teendő.

Kérjük előfizetőink közül azokat, akiknek előfizetése március végével lejárt, sziveskedjenek a további előfizetési díjat minél előbb beküldeni, hogy a lap szétküldése fennakadás nélkül végbe mehessen.

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy a „BÉKÉSI UJSÁG“ elárusításával *Varga László* könyv-és papirkereskedő urat biztuk meg. Lakik a Békési Takarékpénztár mellett özv. *Méder Györgyné* urnó házában. Egyes szám ára 10 fillér.

Tárogató.

Beszélgetés a római polgármesterrel.

Hát igazán örülök, hogy hazajöttem, mert ha még sokáig távol maradok, zikker elmúlik a világ Békéssel együtt, ami azért is nagy kár lenne, mert már ki van ásva a — kenderáztató és víz is van benne a Körösből, amire igen nagy szükségük van a békési magyaroknak, úgy a szarvas- és lovasgazdáknak, mint a garasos arisztokratáknak. Együtt-tartás szempontjából.

No, de csakhogyan itthon vagyok e nagy és szent ünnepen!

Igen, azt kérdezhetik a t. olvasók, hogy hát hol jártam, hogy úgy örülök?

Elbeszéltem. Most, hogy a középiskolai tanárok kirándulást rendeztek Rómába, hát mihelyest meghallottam a tervüket, megelőztem őket s előbb mentem el egy héttel és így előbb is vagyok itthon egy héttel.

Hát kérem szívesen, Békésről elindulva, meg sem álltam egész Rómáig, mert hogy arra is bőjtői idő volt s még a vasuti sínek mellett is sülvé-főve halak heverték s különféle szaggal csiklandozták az orrom, féltem kiszállani a kupéból. Végre aztán kirepültem, mint a Noé galambja s egyenesen a város-házára siettem, ahol nemes szíveséggel fogadott a polgármester és igen nagyon megrátrált — miután Mózes-vallású — nem bőjtős eledellel.

Ott találkoztam Békésről két tanárral, akikre nem tudtam ráismerni, mert — csudák csudája — férfi létökre — Rómába utaztak és úgy lefogytak, hogy csak a Glória hiányzott a fejük körül. Mikor aztán bemutatgattuk egymásnak magunkat és Rikhard — olasz nyelven *Ricsci* — ráfőrdött, hogy nem emlékszel-e rám, hisz én vagyok az, akinek keresztanyja sincs: olyat kiáltottam örömben, hogy majd lecsukott a polgármester, pedig igen jó ember.

Engem igen szívesen fogadtak aztán mindenütt s elváltam a tanároktól, nehogy bajba essem, bár rimáncokdakt, hogy kalauzoljam őket s legalább a Vatikánban magyarázzam meg, hogy az az épület miért 11,000 szobás s mik vannak a szobákban? De nem tehettem, siettem haza, hogy beszámolhassak mindazokról, amiket a város polgármesterével beszélgettem.

Igy kezdte a polgármester: Hogy vannak Békésen? — épül-e Békés? — virágzik-e a kosárfonó ipar? — van-e jó ivóvíze? — milyen állapotban van az utcai világítás? — van-e már kettős vágányu vasutja? — rendezett tanácsu városra mikor fejlődik? — a kultura terén milyen az állami felügyelet? — van-e sok növendéke a gazdasági akadémiának? — a kasztrendszer színvonalán van-e már? — mi van a Holtkörös mederrel? — az állatorvost megválasztották-e már? — a mellékutakban van-e még sár?

En elbámultam, hogy egy római polgármester ilyen kérdéseket intézett hozzám Békést illetően. Igazán mondom, nagyon meglepődtem talentumán; de aztán nekibátorodtam, mihelyt a jó sonkát és a finom olasz borból eleget elnyeltem — és így adtam meg a feleleteket:

Békésen nagy jól van mindenki — egymás nélkül. Nagy a béke, ha egyik ember nem láthatja a másikat.

A község épül a tűzoltóság — rombolása után. Egyébként a husvétra mindenki kitakarította lakását — különösen kívülről, azt tartván szem előtt, hogy mindenki a maga háza előtt seperjen s kisebb a hiba, ha más is nem látja.

A kosárfonó-ipar elég szépen virágzik, csak kevés a fűzfavesszője, hogy megcsapják azokat, akik nem küldik gyermekeiket tanulni és azokat, akik megtanulták a kosárfonó-ipart és házilag otthon nem gyakorolják.

Ivóvíze kifogástalan, de csak egy kútban, azt is ellocsolják a flaszterhölgyek, mikor hazafelé — lassan sietnek. Úgy hallottam egyébként, hogy akarna is a város több helyütt furatni, de attól fél, hogy, miután a mellékutak igen sárosak — beomlik.

Az utcai világítás rendben van, amennyiben úgy oldatott meg, hogy ha sötét van, az emberek kézi lámpákkal járjanak; ha világos van, ott a Hold, melynek fényénél Békésen a vakok is tudnak — olvasni. Máskülönbön ki van tűzve az „árverés” a gyertyák, gyufatartók, petroleumok és petroleum-lámpák ellen oly képpen, hogy ha azok jó pénzért elkélnék, annak az árából egy a bel-, mint a külterületeken levő magán- és középületekbe a villanyt bevezetik — Jerikóból, ahonnan már a legolesőbb ajánlat meg is érkezett a — motoroson.

Kettős vágányu vasutja még nincs ugyan ezideig Békésnek, de kilátás van arra, hogy nem is lesz. Bizonyosan attól félnek, hogy a nép kiszökösik rajta — Amerikába s így aztán az uraknak nem lesz kenyérkeresőjük; maguk sütnek, főznek, maguk szántanak-vetnek, maguk pesztrálják a kicsikéket és maguk — mosnak.

Rendezett tanácsu városra már nem sokára kifejlődik, de előbb be kell várnai azt a felebbezést, amiben az van kérve, hogy a jegyzők — irnokok legyenek. Különbön a szervezkedés szörnyen készül, mert annyi a pénz Békésen, mint a polyva és a polgármesteri állásra igen számos a pályázók száma. Sokan vannak az állás- és keresetnélküliek.

Kultura terén az állami felügyeletet immár nem sokára nyélbe ütük; de előbb föl kell építtetni: a polgári leányiskolát és óvodát, a külterületeken az ócska, rongy épületek helyére korszerűeket fognak állítani, azok valamennyiét egy év alatt teljesen felszerelni s az eddigi a község terhére kirótt tanítói fizetéseket folyósítani továbbra is — azután jön az állami felügyelet, készséggel.

Azon kérdésre, hogy van-e sok növendéke a gazdasági akadémiának: elmondtam, hogy a fiúk és leányok száma körülbelül 700. — Összecsapta a kezét csodálkozásában a polgármester és azt kérdezte, hogy hol kapnak azok állást, mikor elvégezték a kurzust? En a legnagyobb őszinteséggel azt feleltem, hogy kérem szívesen polgármester ur, azok: férjek és feleségek lesznek s aztán otthon együtt gazdálkodnak.

De hát milyen képzettséggel mennek oda? — kérde ő. Tisztelettel szólván, ha irni, olvasni tud, jó, ha nem tud, úgy is jó, mert a gazdasági tudományhoz nem kell egyéb tudás, mint — csutkát szedni; a többire megtanítja a gyakorlat éppen úgy, mint a madarat a repülésre.

Ami a kasztrendszerrel illeti, nagyon halad a — maga útján. Ahányféle foglalkozású és állású egyén van Békésen, az mind külön osztályt képez. Hej pedig de sok ugráló és nagyralátó alak származott abból az osztályból, amelyet ő most, mint csöcselék lenéz. Mondtam is, hogy ez állapot nálunk évenként csakis egyszer szűnik meg és pedig március 15-én, a nemzeti szabadság ünnepén, amikor a békési jobbmodú gazdák és a magukat tanult embe- reknek nevezők együtt ünnepelnek a — levegőben.

A Holt-Körös mederre vonatkozólag előadtam, hogy a város kiadta a parti birtokosoknak fásítás végett, hogy egykor abból üdülő helye legyen a — pártoskodóknak. Mondtam is nyomban, hogy már a fák számára ássák a fészkeket, amelyekbe a legszebb fajta — krumpit ültetik. Azt a megjegyzést tette rá a polgármester, hogy egyelőre jó lesz az — makk helyett.

Az állatorvost is megválasztották már, de csak egyet, mert nálunk olyan szokás van, hogy a voksból elég egy is, csak legyen. Különbön, amint halottam, azt a választást szintén meg akarták felebbezni, de miután nem a nagytöbbség döntött, hanem csak egy ember, mint ezelőtt vagy 4 évvel a bíró választásánál, hát belenyugodtak, azt tartván, hogy egy ember sok esetben — több ember. Hogy a mellékutakban van-e még sár, — hát azt feleltem, hogy hóolvadáskor vagy esőséskor: van ám! még pedig olyan, hogy aligha még a Bakács Tamás esztergomi boldogult érsek aranypatkós lovai is az egyébként üres szekéren alig bírtak volna ott elvinni egy kéve — zsúpot. Elmagyaráztam azután, hogy e bajon úgy segít a város népe, hogy a háztetőkről érintkezik egymással, s ha valaki meghal, azt a padon tartják, míg a sár felszikkad. Ezek után szívélyes üdvözlöt küldte a békési ismerősöknek; nekem pedig megköszönte az elmondottakat s forró csókok után elváltunk és folytattam utam Velence felé, amelyben miután vizre van építve, nem sokáig időztem, hanem siettem Fiuméba, onnan meg haza, és most bevárom, hogyha hazajön az a békési két tanár, írja le, mit látott, mit hallott Taljánországban.

Szabados.

Szerkesztői üzenetek

P. Megkaptuk. Amit lehetett, leadtuk. Az „ego”, mint olyan, akiről megfeledeznek, a jövő számára maradt. Az „Öntözködés” valóban kénhidrogénes s így illata miatt nem mehet, bár aktuális.

Nyomatott Békéscsabán

a „Békésmegyei Függetlenség” könyvnyomdájában Kispiactér, Zvaratkó-ház.

TEMETÉSEKHEZ

szükséges felszerelések
dús választékban csak a

„KEGYELET”

temetésrendezési üzletben
kaphatók.

38 évi tapasztalatom abba a kellemes helyzetbe juttatott, hogy a temetéshez szükséges összes tárgyakat pontos kiszolgálással, a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig nálam a legolcsóbban szerezheti be a t. közönség.

Temetések rendezésénél és halottak szállításánál előforduló felvilágosítással díjtalanul szolgál **SAL BÉLA** „Kegyelet” temetésrendező vállalat Békésen.

EGY

„békési népbank”-i
részvény eladó.

Bővebbet a kiadónál.

PéNZ! PéNZ! PéNZ!

Értesítés.

Van szerencsém a kisbirtokosoknak szíves tudomására hozni, hogy

**Békésen a Vásártéren,
a Bányai-féle házban**

BANKIRODÁT
nyitottam.

Minden versenyt felülmuló olcsó kölcsönt folyósítatok. — Kölcsönök

4-4½%

megfelelő tőketörlesztés mellett **10 évtől 50 évig** terjedő visszafizetésre. Drága kölcsönöket kicserélek minden előleges költség nélkül. Tehát ragadja meg mindenki ezen kedvező alkalmat és forduljon bizalommal hozzám.

Becsés érdeklődéseket kérve, vagyok

tisztelettel

Kenyeres Izsó
bankképviselője.

Egy teljesen új

Schunda-féle

**PEDÁLOS
CIMBALOM**

jutányos áron eladó.

Bővebbet a szerkesztőségben.

ÉRTESÍTÉS. Ujjonnan felállított

„Meváltóhoz” címzett

gyógyszertáramat

február hó 2-án nyitotta meg

a vármegye tisztí főorvosa, járási és községi orvosa felülvizsgálata után a járási főszolgabíró. Gyógyszertáramban sem distinkte, sem superdistinkte expedálás nincs. A mi az orvosi rendelvények árát tetemesen kevesbíti. Minden bel- és külföldi különlegeséget tartok raktáron s egyáltalában mindenben a köznépi javát óhajtom szolgálni. Tudva azt az örök igazságot, hogy a **gyógyszertár** van a néperért s nem megfordítva. **Gyógyszertáram** minden rangu és fajta polgártársamnak bármikor rendelkezésére áll. Több mint két évtizede tul a Dunán, Vas-, Zala-, Tolna- és Baranyavármegyékben gyártott kitünő

sertésbetegség elleni

sertés poromat

itt is készítem s a köznépre való tekintettel

20 filléres árban

hozom azt forgalomba. Japán fogcseppjeim, Lábizzadás elleni szerem biztos sikerűek.

Tisztelettel

Pákh János békési
gyógyszerész

II. ker., II. Rákóczi-ut 170. sz.

Érdeklődés esetén díjmentes felvilágosítással szolgálók.

Érdeklődés esetén díjmentes felvilágosítással szolgálók.